

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:**Esas Sayısı : 2018/159****Karar Sayısı : 2019/93****Karar Tarihi: 24/12/2019****İTİRAZ YOLUNA BAŞVURANLAR:**

- | | |
|-------------------------------|--------------|
| 1. Manisa 1. İdare Mahkemesi | (E.2018/159) |
| 2. Ankara 11. İdare Mahkemesi | (E.2019/75) |

İTİRAZLARIN KONUSU: 1/2/2018 tarihli ve 7075 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 10. maddesinin 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle değiştirilen (1) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinin Anayasa'nın 2., 5., 10. ve 49. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talepleridir.

OLAY: Kamu kurumlarında yönetici pozisyonunda görev yapmakta iken 31/10/2016 tarihli ve 677 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'yle kamu görevinden çıkarılan davacıların, Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu kararıyla kamu görevine iade edilmeleri üzerine, kamu görevinden çıkarılmadan önceki pozisyonlarına atanmalarına ilişkin işlemlerin iptali talebiyle açtıkları davalarda itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkemeler, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un 10. maddesinin itiraz konusu kuralın da yer aldığı 7145 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle değiştirilen (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Kararların uygulanması

MADDE 10- (1) (Değişik: 25/7/2018-7145/22 md.) Kamu görevinden, meslekten veya görev yapılan teşkilattan çıkarılan ya da işiği kesilenlere ilişkin başvurunun kabulü hâlinde karar, kadro veya pozisyonunun bulunduğu kuruma, yükseköğretim kurumlarında kamu görevinden çıkarılan öğretim elemanları için Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına bildirilir. Kamu görevine iade edilmesine karar verilenlerin eski kadro veya pozisyonuna atanması esastır. Ancak müdür yardımcısı veya daha üstü ile bunlara eşdeğer yöneticilik görevinde bulunmakta iken kamu görevinden çıkarılmış olanların atamalarında, söz konusu yöneticilik görevlerinden önce buldukları kadro ve pozisyon unvanları dikkate alınır. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına bildirilenlerin atama teklifleri; Ankara, İstanbul, İzmir illeri dışında ve 2006 yılından sonra kurulan yükseköğretim kurumlarına öncelik verilmek kaydıyla, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından kamu görevinden çıkarıldığı yükseköğretim kurumu haricinde tespit edilecek yükseköğretim kurumlarından birine önceki kadro unvanlarına uygun olarak on beş gün içinde yapılır. Kurumlar, bildirim veya atama teklif tarihini takip eden otuz gün içerisinde atama işlemlerini tamamlar. Bu kapsamda yer alan personele ilişkin kadro ve pozisyonlar, ilgililere ilişkin atama onaylarının alındığı tarih itibarıyla diğer kanunlardaki hükümlere bakılmaksızın ve başka bir işleme gerek kalmaksızın ilgili mevzuatı uyarınca ihdas, tahsis ve vize edilmiş sayılır. Söz konusu kadro ve

pozisyonlar, herhangi bir şekilde boşalmaları hâlinde başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. Atama emri, ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebliğat Kanunu hükümlerine göre ilgililere tebliğ edilir. Tebliğ tarihini takip eden on gün içerisinde göreve başlamayanların bu maddeden doğan atanma hakkı ile mali hakları düşer. Kamu kurum ve kuruluşları atama ve göreve başlatma işlemlerinin sonucunu, işlemlerin tamamlanmasını takip eden on beş gün içinde Devlet Personel Başkanlığına bildirirler. İlgililerin kamu görevinden çıkarılmasına ilişkin kanun hükmünde kararname hükümleri, bu fıkrada belirtilen kişiler bakımından tüm hüküm ve sonuçlarıyla birlikte ortadan kalkmış sayılır. Bu kapsamda göreve başlayanlara, kamu görevinden çıkarılma tarihlerini takip eden aybaşından göreve başladıkları tarihe kadar geçen süreye tekabül eden mali ve sosyal hakları ödenir. Bu kişiler, kamu görevinden çıkarılmalarından dolayı herhangi bir tazminat talebinde bulunamaz.”

II. İLK İNCELEME

A. E.2018/159 Sayılı Başvuru Yönünden

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 27/12/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

B. E.2019/75 Sayılı Başvuru Yönünden

2. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Engin YILDIRIM, Hasan Tahsin GÖKCAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Kadir ÖZKAYA, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Yıldız SEFERİNOĞLU'nun katılımlarıyla 11/7/2019 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. BİRLEŞTİRME KARARI

3. 1/2/2018 tarihli ve 7075 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 10. maddesinin 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle değiştirilen (1) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinin iptaline karar verilmesi talebiyle yapılan itiraz başvurusuna ilişkin E.2019/75 sayılı davanın aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2018/159 sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, esasının kapatılmasına, esas incelemenin E.2018/159 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine 11/7/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV. ESASIN İNCELENMESİ

4. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Fatih ŞAHİN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve

bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

5. 15 Temmuz darbe girişiminden sonra olağanüstü hâlin ilan edilmesi ve bu kararın Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından onaylanmasını takip eden süreçte Cumhurbaşkanı'nın başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu tarafından Anayasa'nın o tarihte yürürlükte bulunan 121. maddesine dayanılarak olağanüstü hâl kanun hükmünde kararnameleri (OHAL KHK'ları) çıkarılmıştır

6. Adı geçen KHK'lar ile olağanüstü hâlin ilanına sebep olan olay ve olguların bertaraf edilmesi amacıyla kişi ve kuruluşlara yönelik birtakım tedbirler öngörülmüştür. Bu kapsamda, terör örgütleriyle bağlantılı olduğu gerekçesiyle çok sayıda kamu görevlisi kamu görevinden çıkarılmıştır.

7. Söz konusu kamu görevinden çıkarmalar bir idari işlem olmaksızın, doğrudan KHK hükümleri ile gerçekleştirilmiştir. Doğrudan olağanüstü hâl KHK'ları ile uygulanan tedbirler herhangi bir idari işleme dayanmadığından bu tedbirlere karşı idari yargı mercilerinde dava açma imkânı bulunmamaktadır.

8. 2/1/2017 tarihli ve 685 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında KHK ile OHAL kapsamında başka bir işlem tesis edilmeksizin, doğrudan KHK ile tesis edilen işlemlere ilişkin başvuruları değerlendirmek ve karara bağlamak üzere Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu (Komisyon) kurulmuştur. Adı geçen KHK 7075 sayılı Kanun'la TBMM tarafından kabul edilerek yasalaşmıştır.

9. Kanun'un 2. maddesinde Komisyonun görevleri düzenlenmiştir. Maddenin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde *“olağanüstü hâl kapsamında doğrudan kanun hükmünde kararnameler ile tesis edilen kamu görevinden, meslekten veya görev yapılan teşkilattan çıkarma ya da ilişkin kesilmesine ilişkin işlemler hakkındaki başvuruları değerlendirip karar vermek”* Komisyonun görevleri arasında sayılmıştır. Kanun'un 9. maddesinin (1) numaralı fıkrasında Komisyonun incelemelerini dosya üzerinden yapacağı ve inceleme sonucunda başvurunun reddine veya kabulüne karar verebileceği hüküm altına alınmıştır.

10. Kanun'un 10. maddesinde ise Komisyon kararlarının uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Maddenin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde kamu görevinden, meslekten veya görev yapılan teşkilattan çıkarılan ya da teşkilatla ilişkisi kesilenlere ilişkin başvurunun kabulü hâlinde kararın kadro veya pozisyonunun bulunduğu kuruma, yükseköğretim kurumlarında kamu görevinden çıkarılan öğretim elemanları için Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına bildirileceği belirtilmiş; ikinci cümlesinde kamu görevine iade edilmesine karar verilenlerin eski kadro veya pozisyonuna atanmasının esas olduğu ifade edilmiştir. Fıkranın itiraz konusu üçüncü cümlesinde ise müdür yardımcısı veya daha üstü ile bunlara eşdeğer yöneticilik görevinde bulunmakta iken kamu görevinden çıkarılmış olanların atamalarında, söz konusu yöneticilik görevlerinden önce buldukları kadro ve pozisyon unvanlarının dikkate alınacağı hüküm altına alınmıştır.

11. Buna göre kamu kurum veya kuruluşlarında müdür yardımcısı veya daha üstü ile bunlara eşdeğer yöneticilik görevinde iken kamu görevinden çıkarılmış olan kişilerin Komisyon kararı sonrasında yeniden kamu görevine atanmalarında, itiraz konusu kural uyarınca yöneticilik görevlerinden önce buldukları kadro ve pozisyon unvanları dikkate alınacaktır.

B. İtirazların Gerekçesi

12. Başvuru kararlarında özetle; itiraz konusu kuralın, kamu kurum ve kuruluşlarında müdür yardımcısı veya daha üstü ile bunlara eşdeğer yönetici olarak görev yapmakta iken OHAL KHK'larıyla kamu görevinden çıkarılan ancak Komisyon kararıyla tekrar kamu görevine iade edilen kamu görevlilerinin görevden çıkarılmadan önceki görevlerine dönme hakkını nesnel ve somut bir sebep bulunmaksızın ortadan kaldırdığı, kişilerin ehliyet ve liyakat ilkeleri kapsamında hukuka uygun bir şekilde elde ettikleri görevlerde çalışmasına engel olduğu, bu durumun hukuk devletinin temel ilkeleri olan kazanılmış hakların korunması ve hukuk güvenliği ilkelerini ihlal ettiği, aynı ortamda çalışanlar arasındaki malî ve sosyal dengeyi bozarak çalışma barışını olumsuz etkilediği belirtilerek Anayasa'nın 2., 5., 10. ve 49. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

13. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisiz nedeniyle Anayasa'nın 13. ve 20. maddeleri yönünden incelenmiştir.

14. Anayasa'nın "*Özel hayatın gizliliği*" başlıklı 20. maddesinin birinci fıkrasında "*Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.*" hükmü yer almaktadır.

15. Anılan maddenin gerekçesinde de belirtildiği üzere özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkı; bir yönüyle özel hayatın gizliliğinin korunmasını, başkalarının gözleri önüne serilmemesini, bir başka ifadeyle kişinin özel hayatında yaşananların yalnız kendisi veya kendisinin bilmesini istediği kişiler tarafından bilinmesini isteme hakkını korurken diğer yönüyle resmî makamların özel hayata müdahale edememesi, yani kişinin ferdi ve aile hayatını kendi anladığı gibi düzenleyip yaşayabilmesi hakkını güvence altına almaktadır.

16. Meslek hayatını etkileyen bir düzenlemenin sebep unsurunu özel hayata ilişkin davranışlar oluşturmamakla birlikte söz konusu düzenleme, sonuçları itibarıyla kişilerin özel hayatını önemli ölçüde etkileyebilir. Kamu görevlilerinin yönetici kadro veya pozisyonlarına veya bu görevlerden alınarak başka bir kadroya atanmasına yönelik düzenlemeler kişilerin kariyerlerini etkileyeceği gibi meslek hayatında üçüncü kişilerle kuracağı ilişkiler ve bu kişiler nezdindeki itibarı üzerinde de etkili olabilir. Dolayısıyla kişilerin kariyerlerini önemli ölçüde etkileyen düzenlemelerin özel hayata saygı gösterilmesi hakkına sınırlama oluşturacağı açıktır. Bu çerçevede kişilerin meslek hayatlarında yönetici pozisyonuna atanamamasını düzenleyen kural özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkına sınırlama getirmektedir.

17. Anayasa'nın 13. maddesinde "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz." denilmektedir. Anayasa'nın anılan maddesi uyarınca temel hak ve özgürlükler, yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak sınırlanabilir. Ayrıca getirilen bu sınırlamalar demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.

18. Anayasa'nın 20. maddesinde özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkı için sınırlama nedeni öngörülmemiş olmakla birlikte bunun hiçbir şekilde sınırlandırılması mümkün olmayan mutlak bir hak olduğu düşünülemez. Anayasa Mahkemesi kararlarında, Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan hak ve özgürlükler ile devlete ve kişilere yüklenen ödevlerin özel sınırlama sebebi gösterilmemiş hak ve özgürlüklere sınır teşkil edebileceği kabul edilmektedir.

19. Anayasa'nın 129. maddesinin birinci fıkrasında memurlar ve kamu görevlilerinin Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunma yükümlülükleri düzenlenmiştir. Belirtilen hususlar gözetilerek kamu görevlilerinin yönetici kadro veya pozisyonlarına ya da bu görevlerden alınarak başka bir kadroya atanmasına yönelik düzenlemeler getirilmesi doğaldır. Bu çerçevede yönetici pozisyonunda görev yapmakta iken terör örgütlerine veya devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu Millî Güvenlik Kurulunca karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti, aidiyeti, iltisakı veya bunlarla irtibatı olduğu gerekçesiyle kamu görevinden çıkarılan kamu görevlilerinin Komisyon kararı sonrasında yeniden atamaları yapılırken yöneticilik görevlerinden önce buldukları kadro ve pozisyon unvanlarının dikkate alınmasını öngören kuralın kamu hizmetinin etkin ve sağlıklı bir biçimde yürütülmesine yönelik meşru bir amacının bulunduğu söylenebilir.

20. Temel hak ve özgürlüklerin sınırlama rejimini düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan *demokratik toplum düzeninin gereklerinden olma* ölçütü, bir sınırlamanın demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacıyla yönelik olmasını ifade etmektedir. Buna göre sınırlayıcı tedbir, zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacı karşılamıyorsa demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir tedbir olarak değerlendirilemez.

21. *Ölçülülük ilkesi* ise elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen sınırlamanın ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılmak istenen amaç bakımından sınırlamanın zorunlu olmasını, diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise hakka getirilen sınırlama ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir.

22. Anayasa'nın 128. maddesinde devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin malî ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklı kalmak kaydıyla kanunla düzenleneceği hükmüne bağlanmıştır.

23. Kamu görevlileri ile idare arasındaki ilişki, yasama organı tarafından hizmetin gereklerine göre kanunla düzenlenmektedir. Kamu görevlisi, belirli bir statüde, kanunla çerçevesi belirlenmiş kurallara göre hizmet yürütmekte; o statünün sağladığı aylık, ücret, atanma, yükselme, nakil gibi haklara sahip olmaktadır. Kanun koyucu, bir kamu hizmetinde, görevin gerektirdiği nitelikleri ve koşulları belirlemeyi ya da belirlenmiş olanları değiştirmeyi, anayasal ilkeler içinde kalmak kaydıyla görevin ve ülkenin gereklerine göre serbestçe takdir edebilir.

24. İdare de takdir yetkisi kapsamında yönetici kadro ve pozisyonlarına atayabileceği kamu görevlilerini yine aynı yetki kapsamında bu görevlerden alabilir. Bu durumda bulunan kişiler yönünden kural olarak buldukları statülerden doğan, tahakkuk etmiş ve kendileri yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haklardan yahut bu durumunun devam edeceği yönündeki haklı beklentiden söz edilemez.

25. Kamu personeli olarak görev yapan kişilerin hukuki ve fiili zorunluluk bulunmadıkça kanunla görevlerine son verilmemesi ise, hukuki güvenlik ilkesinin bir gereğidir. Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihatlarında da kamu personelinin buldukları görevden alınarak başka bir göreve atanmalarına yönelik olarak hukuki ve fiili zorunluluk hâllerinde yasal düzenlemeler yapılabileceği kabul edilmektedir (AYM, E.2011/100, K.2012/191, 29/11/2012; E.2011/142, K.2013/52, 3/4/2013; E.2014/57, K.2014/81, 10/4/2014; E.2015/61, K.2016/172, 2/11/2016).

26. Kuralda kamu kurum ve kuruluşlarında müdür yardımcısı veya daha üstü ile bunlara eşdeğer yöneticilik görevinde iken kamu görevinden çıkarılmış olan kişilerin Komisyon kararı sonrasındaki atamalarında, yöneticilik görevlerinden önce buldukları kadro ve pozisyon unvanlarının dikkate alınması öngörülmektedir. Komisyona yapılan başvurunun kabul edilmesi üzerine kamu görevine dönen kamu görevlileri, kural uyarınca önceki yönetici pozisyonlarına atanamayacaktır.

27. 15 Temmuz darbe girişiminden sonra OHAL KHK'ları ile doğrudan kamu görevinden çıkarılanların idari yargı mercilerine başvuru imkânı bulunmaması nedeniyle bu kişilerin durumunu değerlendirmek için Komisyon kurulmuştur. 7075 sayılı Kanun'un 1. maddesinde Komisyonun, terör örgütlerine veya devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu Millî Güvenlik Kurulunca karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti, aidiyeti, iltisakı veya bunlarla irtibatı olduğu gerekçesiyle başka bir idari işlem tesis edilmeksizin, doğrudan KHK hükümleri ile tesis edilen işlemlere ilişkin başvuruları değerlendirmek ve karara bağlamak amacıyla kurulduğu belirtilmiştir. Kuruluş amacı gözetildiğinde Komisyon tarafından yapılacak incelemede, kamu görevinden çıkarılan kişilerin terör örgütleri ile devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu Millî Güvenlik Kurulunca karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti, aidiyeti, iltisakı veya bunlarla irtibatı olup olmadığı hususlarının değerlendirileceği açıktır. Komisyon tarafından yapılan değerlendirme sonucunda söz konusu örgüt, yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti, aidiyeti, iltisakı veya bunlarla irtibatı olduğuna karar verilenler yönünden başvurunun reddine; üyeliği, mensubiyeti, aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olmadığına karar verilenler yönünden ise başvurunun kabulüne karar verilecektir.

28. OHAL KHK'ları ile kamu görevinden çıkarılanların çıkarılma sebebi, bu kişilerin terör örgütlerine veya sözü edilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti, aidiyeti, iltisakı veya bunlarla irtibatının bulunmasıdır. Komisyon, kamu görevinden çıkarılanlar tarafından yapılan başvuruları sebep unsuru yönünden değerlendirecek ve kamu görevinden çıkarma koşullarının oluşmadığı durumlarda başvurunun kabulüne karar verecektir. Bu durumda Komisyona yapılan başvuruların kabulü, kamu görevinden çıkarılanların terör örgütlerine veya sözü edilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti, aidiyeti, iltisakı veya bunlarla irtibatı bulunmadığı anlamına gelmektedir. Ancak kural uyarınca yöneticilik görevinde bulunmakta iken kamu görevinden çıkarılmış olanlar Komisyon kararına rağmen yöneticilik görevlerine atanamayacaklardır.

29. Komisyon kararıyla kamu görevinden çıkarma işleminin sebep unsuru tamamen ortadan kalktığı hâlde yönetici pozisyonunda iken kamu görevinden çıkarılan ve Komisyon kararı sonrasında yeniden kamu görevine dönen kişilerin atanmasında yöneticilik görevlerinden önce buldukları kadro ve pozisyon unvanlarının dikkate alınmasını öngören kural, bu kişilerin üyelik, mensubiyet, aidiyet, iltisak veya irtibatlarına dair şüphelerin tam olarak ortadan kalkmadığı izlenimini oluşturmaktadır. Bu durum, kişilerin meslek hayatlarında kişisel gelişimlerinin, üçüncü kişilerle olan ilişkilerinin ve itibarlarının olumsuz şekilde etkilenmesine sebebiyet verebilir.

30. Kanun'da, bu izlenimin oluşmasını engelleyecek bir güvenceye yer verilmediği gibi bu kişilerin kamu görevinden çıkarılmadan önceki pozisyonlarına atanmamasına neden olacak hukuki ve fiilî bir zorunluluk da gösterilmemiştir. Kuralda, yönetici pozisyonunda görev yapmakta iken kamu görevinden çıkarılan kişilerin, idari gerekler de gözetilmeden kategorik olarak yeniden yönetici pozisyonuna atanamayacağı belirtilmektedir. Kural, bu hâliyle idareye kamu hizmetlerinin gerekleri ve etkinliği kapsamında bir değerlendirme yapma imkânı da tanımamaktadır.

31. Bu çerçevede kuralda terör örgütlerine veya devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu Millî Güvenlik Kurulunca karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti, aidiyeti, iltisakı veya bunlarla irtibatı bulunmadığı kabul edilen bu kişilerin yöneticilik görevlerine atanmamasına neden olabilecek fiilî veya hukuki bir zorunluluk belirtilmeden, kişilerin anılan görevlere atanması yönünde idareye bir takdir yetkisi tanınmadan ve emredici bir hükümlerle anılan kişilerin zorunlu olarak yöneticilik görevlerinden önceki görevlere atanacağını öngörülmesinin kamu hizmetinin etkin ve sağlıklı bir biçimde yürütülmesi amacını gerçekleştirmek bakımından zorunlu bir toplumsal ihtiyaca karşılık gelmediği anlaşılmaktadır. Anılan kişilerden yönetici olarak istifade edilmesi kamu hizmetinin etkin ve sağlıklı bir biçimde yürütülmesi amacını gerçekleştirmek bakımından daha yararlı görülmesi durumunda bile kural uyarınca kategorik olarak bu kişilerin yöneticilik pozisyonunda değerlendirilmesi mümkün olmayacaktır. Bu anlamda kuralın anılan amaca ulaşılması bakımından elverişli bir araç öngörmediği de açıktır.

32. Bu yönleriyle kuralla özel hayata saygı gösterilmesi hakkına getirilen sınırlama demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığı gibi ölçülülük ilkesini de ihlal etmektedir.

33. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 2., 5., 10. ve 49. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

V. HÜKÜM

1/2/2018 tarihli ve 7075 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 10. maddesinin 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle değiştirilen (1) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE 24/12/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ